NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ THỨ 2042

RESIDENCE SUPERIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

NỘI SỐ: 6 $ 00

NGÀY THỨ TƯ 9 JANVIER 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
No 1886

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion, ... 0 $ 15 le c/m
Réclame dans le 1er page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

	HANOI						
	Un An (Indochine, Tonkin, Haut-Laos)	Hanoi (sans frais de poste)	Hors de Hanoi (Indochine, Tonkin, Haut-Laos)	Etranger (Union Postale)	Etranger (Hors Union Postale)	Etranger (Indochine, Tonkin, Haut-Laos)	Etranger (Hors Indochine, Tonkin, Haut-Laos)
Un an	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00	
Cinq mois							
Trois mois							
Un mois							

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 480

SỐ VỚI BÓI

Ở nước ta bây giờ, cái tục xem số và xem bói cũng vẫn thịnh hành, vì lòng mê-tín mà sinh hư hại, chẳng kém gì tục tin phong-thủy, vậy ta cũng nên suy xét đến mà tùy thời sửa đổi đi. Việc xem số từ ai sinh ra, có từ đời nào, thì không biết rõ: nhưng xem như ông Qui-cốc tiên-sinh đã có quyển Tử-tự-kinh suy-số-pháp và ông Lã-chân (ở đời Văn-Dương) đã có bài văn bài-bác việc xem số, thì biết rằng việc xem số sinh ra cũng đã lâu. Nước Nam ta theo văn-hóa Tàu cho nên phong-tục cũng nhiều cái bắt chước Tàu, mà việc xem số có cũng đã lâu đời lắm. Hiện bây giờ lấy số có hai cách một là số tử-vi theo giờ sinh ngày đẻ của người chia ra từng cung, chiếu các vì sao thuộc về cung ấy, mà đoán vận mệnh tốt xấu chung thân; hai là số hà-lạc, cũng theo giờ sinh ngày đẻ của người, mà chiếu theo vì sao vận hành để tính lưu niên tốt xấu. *Cứ bề ngoài mà xem, thì việc ấy* tưởng cũng không quan hệ gì lắm, nhưng xem ra cho kỹ, thì người ta vì lòng tin số phận mà giảm mất chí khí khi tiến thủ cũng nhiều. Ở đời là một cuộc tranh đua, khôn thì sống, dại thì chết, mạnh thì được, yếu thì thua, đó là công-lệ ở trường thiên-diễn: cùng làm một nghề công, người phát đạt mà ta thất bại; cùng làm một nghề thương, người đắt hàng mà ta vắng khách: không biết trách mình chân không nhanh, mắt không sáng, tay không giẻo, từ không tinh, chỉ đổ cho số xấu vận đen, đành chịu thở ngắn than dài mà bỏ tay đợi vận; tin ở giời nhiều mà tin ở mình ít, thế thì còn biết bao giờ dủ sức tranh khôn thi khéo với người, để thoát khỏi cái vòng liệt-bại. Người xưa có câu rằng: « Thiên định thắng nhân, nhân định diệc năng thắng thiên », nghĩa là trời định hơn người, nhưng người có chí quả quyết, thì cũng có thể hơn được trời; nếu người ta biết luyện lấy tài học, nuôi lấy chí khí, ma-chiết mấy cũng không nhụt, thất-bại mấy cũng không sờn, thì chắc làm việc gì cũng hơn người, số phận nào mà cản trở được. Nếu bảo rằng lấy số là cốt muốn biết trước số phận của mình, để mà xu cát tị hung, thì lại càng không hợp lẽ lắm, vì số đã nhất định, thì việc định tử giời, tuy biết trước cũng không tránh nổi, có phải số không nên tin, mà cũng không cần biết không? Và suy trong lâm-lý người ta, dù thấy số đoán định cho mình, đến năm ấy ngày ấy mình được gặp một việc rất hay, lời thầy nói thế, mà bụng vẫn hồ nghi không tin; như không may mà thầy số đoán định cái ngày mình gặp sự dở, lời ấy lọt vào tai, thì trong bụng đã sinh lo sợ mà ấy-náy không lúc nào quên, thế có phải xem số chỉ là sinh sự mất tiền mà mua lấy cái lo vô ích không?

Còn như việc bói, thì trong sách chữ nho cũng có nói đến nhiều: từ vua Phục-Hy vạch ra bát quái, vua Văn-vương làm ra hệ-từ, ông Chu-công chia ra từng hào, đức Khổng-tử làm ra đại-tượng, mà kinh Dịch mới thành (kinh Dịch là chủ việc bói), ấy việc bói sinh ra từ đó. Kinh Thư là sách chánh-trị để vương, mà việc bói cũng nói đến luôn, xem trong sách Chu-lễ nhà Chu có đặt riêng chức quan thái-sử để chuyên coi việc bói. Gọi con rùa để bói là linh qui, cỏ thi để bói là linh thi, nhà nước trân tàng để làm đồ thủ quốc, hình như những việc quan-trọng trong nước đều quyết ở con vật sống và bó cỏ khô ấy. Các vị đế vương đời xưa trọng việc bói như thế, tất là toán-học uyên thâm, mới hiểu được cái nhẽ huyền diệu ở trong giời đất. Cách mấy nghìn năm sau, ở nước Tàu thì có ông Trần-Đoàn và ông Thiệu-khang-Tiết, ở nước Nam ta thì có ông Nguyễn-bỉnh-Khiêm, đều nhân suy xét toán học, mà biết đại khái những việc đến sau; những bực ấy tư chất đã hơn người, mà lại khổ công học vấn, nghiên tinh dân tử mấy mươi năm, mới thấu triệt được một đôi chút cái lẽ huyền vi ấy; chớ có phải như những bọn thầy bói ta bây giờ chỉ nhớ mấy quyển sách cũ, thuộc mấy câu nói mép, mà đám phán đoán những việc u-uẩn xa-sôi.

Đời sau nhân thấy thánh hiền đời xưa có trọng việc bói, nhớ có những sách của các đứng tiên triết ấy để lại, lại nhân bụng mê tín của người, mà nghề bói mới thịnh hành, trừ phép bói thi bói rùa không kể, lại còn phép bói giả-học, phép xem chân gà, phép xem mắt lợn, đều là cái cẩm-nang mịch thực của một hạng người. Nước nào dân trí bán khai như nước ta, thần quyền quá thịnh thì lòng mê tín lại càng sâu, hoặc là tật bệnh triền-miên, hoặc là gia đình bất mục, hoặc là công danh trắc trở, hoặc là buôn bán thua lỗ, phàm trăm việc rủi ro, không lo hết sức người để bỏ cứu, chỉ đổ cho ma ám qui thần, rồi mới sinh ra tìm thầy xem bói, mong rằng bói ra khoa thấy, biết nơi động chạm, để liệu phương chữa chạy; có nghĩ đâu rằng thầy bói vị kể sinh nhai, tất phải đặt điều bịa chuyện, để dọa người xem mà cầu lấy công lênh cho mình, phi động dương-cư thì động âm-phần, phi cúng tam-phủ thì cúng chư-vị, đã đi hỏi thầy bói, thì chắc là có một sự phiền luỵ tốn phí thêm về sau; tục-ngữ đã có câu: « Bói ra ma », câu ấy là thật đúng lắm. Còn như làm việc gì, trước khi mưu làm việc gì, nên bói xem cát hung, để quyết điều nghi hoặc, việc đời cứ nên lấy nhẽ mà quyết đoán, cần gì phải cầu đến những sự quái dản hão huyền. Tôi xin dẫn mấy câu của một bực hiền lý đời xưa để giải cái vấn-đề sau ấy: vua Thái-tôn nhà Đường muốn cất đại-sự, nhưng ý còn hồ nghi, muốn bói để quyết định: khi ấy vừa có một tôi thần ở ngoài vào, quăng con rùa xuống đất mà nói rằng: « Có nghi hoặc mới phải bói: bây giờ việc tất phải làm, thì còn bói làm gì, ví như bói không được tốt, thì việc có thôi được không? »

Nói tóm lại, việc xem số và xem bói sinh ra một mối hại cũng khá to ở trong xã hội, mong rằng người mình lấy chánh lý mà suy xét, khuyên bảo nhau bỏ cái tục mê-tín ấy để mưu sinh tồn ở buổi sinh kế gian nan này.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 7 Janvier 1924

Việc bầu cử nguyên-lão nghị-viện

Các nguyên-lão nghị-viện trúng cử tính ra như sau này:

Tự do: 17 — Cộng-hòa: 16. — Cộng-hòa tả phái 22. — Cấp-tiến tự lập 4. — Cấp-tiến, Xã-hội cấp-tiến: 5. — Cộng-hòa xã-hội 5. — Xã-hội. 5. — Xã-hội liên hiệp: 2.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 8 Janvier 1924

Việc nước Đức

Tin Berlin — Các quan thượng thư chỉ trừ biên những việc thông-thường, các ông còn đợi chánh-phủ Paris và chánh-phủ các nước trả lời, rồi mới trù biện đến việc chánh-trị ngoại vụ.

Bộ thương-thư bộ tư-pháne đương xét các giao-ước của các nhà kỹ-nghệ kỳ với các quan Đồng-minh.

Tin Dusseldorf. Thợ kim-khí mưu động vì việc tăng giờ làm việc, hầu hết các nhà máy đều đóng cửa. Ngày hôm nay thợ thuyền sẽ biểu tình.

Số thợ hóa-xa của sở quản-lý Pháp Bỉ lại lấy vào làm việc, từ ngày 17 octobre đến giờ, cộng là 57.000 người.

Trong ngày hôm 4 janvier, ở hạt sông Ruur chở đi 12.147 toa vật liệu, mỗi toa là 10 tấn. Trong số ấy có 8.571 tấn than để chi vào bồi-khoản, 56 tấn kim-khí và 3.52 tấn hàng-hóa.

Các quan trú binh có phái giác được một cái hội bí mật tên là *Treuhand*. Hội ấy vận-động những việc rất hại cho sự bình-yên của trú binh. Trụ-sở của hội ấy ở Heidslberg.

Tin Berlin. — Ở Dresde có tin đồn nói rằng đảng Xã-hội ở Saxe quyết nghị yêu-cầu viên thủ-tướng mới phải từ-chức, và nghị-viện phải lập tức giải-tán.

Việc nước Anh

Tin Londres. M. Batwin đã trở về Londres. Lord Curzon tiếp quan đại-sứ nước Hoa-kỳ. Tin đồn rằng nước Anh rút quân ở Cologne về cùng là triệu các đại-biểu ở bồi-đồng Bồi-thường và hội-đồng các quan đại sứ về, là một tin đồn sai.

Việc bầu cử nguyên-lão nghị-viện

Cứ theo như số của bộ Nội-vụ, thì số nguyên-lão nghị-viện trúng cử ngày chủ nhất mới rồi kể từng chánh đảng như sau này:

Bảo-thủ 16; trước kia 17.
Cộng-hòa 2; trước kia 21.
Cộng-hòa tả phái 37; trước kia 36.
Cấp-tiến 3; trước kia 38.
Cộng-hòa xã hội 4; trước kia 3.
Xã-hội: 2; trước kia 0.
Cộng-sản: 0; trước kia 0.
Các chánh đảng sâm-si cũng như trước, không thay đổi mấy.

Báo *Le Temps* nói: Trong một trăm ông nguyên-lão nghị-viện, thì ra cái số phận đối chành-phủ có hai ông. Cái chánh-sách của quan Poincaré quả được nghị-viện và quốc-dân tán-thành vậy.

Thủy-tai ở Pháp

Nước sông Seine ở Paris, và nước sông Marne đã xuống.

Hoa-kỳ với hội-đồng Giám-định

Hai nhà giám-định Hoa-kỳ đến tới Cherbourg ngày hôm thứ hai.

Cái vấn-đề hỏi-đoái

Quan tài chánh bộ thượng-thư de Lasteyrie vẫn tiếp kiến các nhà tài-chánh để kê-cứu các phương-sách trùng-trị việc buôn bán đầu cơ về tiền-tệ.

Một nhà ngân-hàng Hoa-kỳ đối với vấn-đề hỏi-đoái

Báo *Montag Morgen* có đăng một tờ chu-tri bí-mật của nhà ngân-hàng Hoa-kỳ Morgen Worwood khuyên người Đức nên tán thành việc làm cho tiền franc bạ giá khiến cho người Pháp chóng phải bãi việc trú-binh.

Tin Trung-hoa

Ngày 27 Décembre 1923

Tiêu-diệu-Nam cáo bệnh không tiếp khách

Ngô-bội-Phu đánh giây thép cho Tiêu diệu-Nam, nói rằng Hồ-bắc công việc phiền kịch sợ Tiêu đảm đương khó nhọc quá rồi thành bệnh, nếu đã có lệnh kiêm chức Hồ-bắc tỉnh trưởng thì nên từ đi. Tiêu tiếp giây thép, có ý không bằng lòng, đã hai ngày nay cáo bệnh không tiếp kiến tân khách.

Uông-vinh-Bảo khởi-hành sang Nhật-bản

Uông-vinh-Bảo đã khởi hành sang Nhật-bản nhận chức trú Nhật công-sứ.

Lỗ-niệu-Bình từ chức

Lỗ-niệu-Bình từ chức Sơn-đông tỉnh trưởng, Tổng-học-Canh thay chức ấy.

Ngô-bội-Phu đòi tiền thiếu

Ngô-bội-Phu sai nghị-viên về Bắc-kinh, đến nhà Cao-lăng-Uất đòi tiền thiếu.

Tin Bắc-kinh

Ở Bắc-kinh binh-xưởng và công xưởng phát lương không đủ, người làm công đều có ý oán hận, Tào Côn hạ lệnh nghiêm cấm người làm công không được tụ hội bàn bạc.

Người Hồ-bắc không nhận Tiêu-diệu-Nam

Thân-hào và thương khách Hồ-bắc, hội nghị ở nhà hội-quán Hồ-quảng, nhất định phản đối việc Tiêu-diệu-Nam kiêm làm tỉnh trưởng Hồ-bắc.

Phái Thiên-tân đối với Cao-lăng-Uất

Phái Thiên-tân đều có ý ghét Cao-lăng-Uất, hiện đương vận-động việc trừ khử Cao.

Tin Quảng-đông

Có tin đồn rằng Hồng-triệu-Lân và Lâm-Hổ (tướng Trần-quỳnh-Minh) xin đầu hàng.

Đàm-diên-Khải về Quảng-đông

Đàm-diên-Khải đã về đến Quảng-đông. Tôn-Văn cử làm Tương-Việt tổng-tư-lịnh.

Quân Quảng-đông kéo sang Chương-mộc-đầu

Tôn-Văn được tin rằng Trần-quỳnh-Minh đem hai đạo quân chia đường sang đánh liên-quân ở Chương-mộc-đầu, lập tức sai Vương-bỉnh-Quân và Tưởng-quang-Lượng đem quân Quảng-đông đi cứu viện.

Niên võ-Bình phụng mệnh sang Thạch-long

Ở Thạch-long bị quân-đội Trần-quỳnh-Minh tàn phá, thương dân đều kinh sợ chạy tan, việc thương-mại điêu linh lắm; Tôn-Văn cử Niên võ-Bình làm Huệ-châu an-phủ-sứ, triệu tập thương-dân để chấn-hưng thương-nghiệp.

Liên-Dương lại khởi việc chiến tranh

Thâm-hữu-Anh nhân lúc Liên-quân và Trần-quân chống nhau ở Đông-giang, thừa hư đem đô đảng hơn nghìn người sang đánh Liêu-dương: Hà-khắc-Phu được tin, lập tức đem quân Vân-nam sang cứu đánh nhau hai ngày kịch liệt lắm, Thâm thua chạy, Hà đem quân đuổi theo, ý muốn tiễu trừ cho hết đỏ đảng của Thâm.

ĐÀN-BÀ CÓ CHỒNG CÓ ĐƯỢC TÒNG HỌC Ở TRƯỜNG TRUNG-HỌC NỮA KHÔNG?

Một người con gái năm nay 18 tuổi, lòng học trường nữ trung-học ở Lyon, mới đây lấy chồng có xin theo học đến hết các lớp, bà chưởng-giáo không cho. Có ta kêu rằng lấy chồng có việc gì mà không được học, bà chưởng-giáo thì nói rằng trường nữ trung-học đặt ra cho con gái theo học, chứ không phải là đặt ra cho đàn-bà có chồng học. Có học-sinh ấy từ ngày lấy chồng thì tức là một người đàn-bà, chứ không phải là một cô con gái nữa.

Cô ta, ả quên, người đàn-bà ấy bèn đến xin học ở trường nam trung-học. Trong điều lệ trường nam trung-học không có điều gì ngăn trở việc cho người ấy vào học. Song trước khi nhận đơn, các quan học-chính có đem việc ấy để trình quan Học-bộ thượng-thư xét nghĩ. Quan thượng-thư nói rằng:

Việc ấy tưởng nên hỏi ý kiến người chồng người đàn-bà ấy xem thế nào đã thì phải.

Quốc-dân thường-thức

Bã chè còn dùng làm gì được nữa không?

Chớ tưởng bã chè không dùng làm gì được nữa mà bỏ đi; là xu-hào, bắp-cải-hoa, khoai-tây, cà-lốt, v. v... ủng mà vứt đi. Hai thứ ấy có thể dùng lấy màu những tấm thảm đã bay mùi được.

Rắc thưa thưa bã chè hơi ướt lên tấm thảm định lấy màu, rồi lấy bàn chải bằng rễ cỏ (chiendent) mà chải từ từ cho bã chè qua khắp tấm thảm. Cứ thế làm, tự khắc bao nhiêu bụi bậm bám cả vào bã chè mà tấm thảm lên màu.

Không muốn dùng bã chè thì lấy là xu-hào, bắp-cải-hoa (kể ở trên) thay vào cũng được.

Bã cà-phê có dùng làm gì được không?

Ai ngờ bã cà-phê còn dùng được việc, là để lau rửa đồ bằng pha-lê.

Đem những cốc, bình bằng pha-lê đã bã cà-phê lẫn nước lã vào cho đầy, để một hai ngày với bã cà-phê lẫn nước ấy đi; xong rồi xúc và lau cho sạch, tự khắc sáng bóng.

Kính cửa lau thế nào cho sáng?

Chẳng những kính cửa mà thôi, bao nhiêu đồ-đạc bằng thủy-tinh làm thế này được cả.

Trước hết lấy nước nóng rửa một lượt xác cho kỹ. Đoạn rồi bỏ cả vào trong một cái chậu có nước lạnh. Bốc năm bột *amidon* tra vào (dùng *bi ne d'Espagne* cũng được, nhưng bột *amidon* thì tốt hơn). Sau chỉ lấy khăn rảo mà lau. Muốn cho thực sáng thì kiếm một miếng da thật sạch và thật khô lau lại lượt nữa.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Mấy tiếng nói khác nhau

Nghệ	*Bắc-kỳ*
Bồ	Ngã,
Trố	Thấy,
Nằm nơi	Ở cữ,
Đấp trắc	Đánh nhau,
Một trắc	Một mình,
Cái nốc	Cái thuyền,
Thuốc trà	Thuốc lào,
Thu	Giấu,
Sán	Ném.
Con cá chào	Cá sộp.
Một dở	Một lượt,
Cái hòng	Cái chõ,
Hòng nếp	Đồ xôi,
Cái chân	Cái mẹt,
Nầy	Nhớn,
Bạo	Khỏe,
Dinh	Khiêng,
Cây thầu dầu	Cây xoan,
Bói sâm	Xin thẻ,
Cái lưởng	Cái thúng,
Cái giỉ	Cái chài,
Cái rú	Cái nứi,
Vắt cơm	Nắm cơm,
Cơn	Cây,
Cái bói	Cái lạch.

X.

Những tục lạ của người hắc-chủng ở Phi-châu

Những người hắc-chủng ở Phi-châu (Afrique équatoriale), nhất là những người về giống Bantoue, ngày nay họ bảy còn giữ được những phong-tục tối-cổ.

Khi mới đẻ ra thì trước hết phải vẽ mình đã, cha mẹ phải dùng một thứ cham tuốc mà kẻ mình cho con, cũng như cái tục vẽ-thân của ta ngày trước, rồi mới đến cái tục cắt xẻo; mỗi dân tộc cắt xẻo một cách khác, đường như là để làm cái dấu hiệu phân-biệt giống nọ với giống kia. Giống người Yakomas ở Haut-Oubangui thì có tục xẻn tai, mỗi bên tai đeo một cái vòng khắp cả một cái vành tai, hai bên dái tai lại sâu hai cái đĩa to tướng, kéo trễ hẳn tai xuống. Giống người Boysébas và giống người Fangs ở phía bắc Moyan-Ogoué thì có tục dùi thủng cái lá mũi ra rồi xâu một cái lông rím vào. Giống người Dakwas và giống người Languasis thì có tục dùi mỗi thủng ra rồi đeo một cái vòng bằng ngà hoặc bằng gỗ vào lủng lẳng ngay giữa mồi. Mặt thì cắt bét ra để cho được có những sẹo rất sâu. Mặt càng có được nhiều sẹo, càng lấy làm đẹp. Trong xứ Congo và xứ Oubanghi thì lại còn có cái tục xẻo ở trán ra một miếng da, sau chỗ thương đó rúm lại thành sẹo, trông chẳng khác như một cái xừng hay là một cái mào ở trên chóc trán vậy. Làm thế không phải là để cho đẹp, song để cho cái bộ mặt nó có cái dáng dữ tợn, để khi đi ra trận mạc, quân thù trông thấy mà phải sợ. Thường khi ở ngực cũng cắt ra thế, chỉ trừ có lưng với chân là không hề động đến mà thôi. Nhưng có khi lòng mi và lòng mày cũng rỡ trụi đi hết.

Giống người Fangs ngay từ lúc còn bé đã cố sức rèn tập cho thân thể được cứng rắn. Họ lột trần lột trụng đứa bé ra, rồi bắt đứa bé chui qua vào những bụi gai rất rậm và đi lên trên đường, rắc những mảnh sành mảnh sỏi rất nhọn rất sắc mà không được xuýt xoa kêu ca một tiếng nào cả.

Một vài dân-tộc ở đó cũng hãy còn giữ cái tục ăn thịt người. Đôi bên đánh nhau, người nào mà ăn thịt được kẻ thù, thì lấy làm vinh hạnh lắm.

ta khi ra trận mà cướp được cờ chém được tướng vậy. Giống người Fangs thì không hay ăn thịt người mấy, chỉ có giống người Banzas và giống người Nzakaras thì hay có cái tục ấy nhất. Những tù-binh họ bắt được và những người họ mua được thì họ đem về họ nuôi cho béo đã, cũng như ta nuôi bò nuôi lợn vậy, khi nào béo họ mới ngả ra họ giết thịt họ ăn.

Nhà có con gái đến tuổi thì đem bán cho người ta làm vợ; anh chàng đi mua vợ thì hoặc giả bằng đồ vật, hoặc giả bằng tiền gọi là Midjoko, tùy theo nhà gái thách. Tục lấy nhiều vợ thì là một cái tục thông thường, ai ai cũng thế. Giống người Fangs thì thường khi một người mà có đến năm vợ. Ở những nơi mà giá vợ rẻ thì có khi một ông chồng mà trừ súc đến ngoại chục vợ. Người đàn-bà hắc-chủng đối với người chồng cũng như cái địa-vị tôi tớ đối với ông chủ vậy, không được ở cùng nhà, phải ở riêng ra một cái lều khác. Giống người Fangs thì các vợ cùng ở chung cả một nhà, cùng ngồi ăn với nhau, nhưng không bao giờ được cái hân-hạnh tiếp cơm ông chồng cả.

Người chết thì hầu hết đem chôn, nhưng cũng có khi thì đem bỏ xuống ao xuống chuôm, hoặc đem bỏ ở rừng ở núi. Có nơi thì lại có tục ăn thịt người chết. Nhưng lại có nơi thì rất trọng cái xác người chết, như giống người Atyos, khi một ông tù trưởng mà chết, thì họ lấy chiếu bó lấy xác; thường khi bó dài đến hai thước, mà đường kính đến một thước. Bó xong đem ra đốt. Chừng một vài hôm sau bấy giờ mới ra lượm lấy cái tro ấy, khâm liệm tử tế rồi đem chôn. Khi chôn thì cả làng đi đưa đám.

Nhà cửa họ ở thì thường chỉ có một cái cửa cao chừng 0m8 mà thôi, phải bò mới ra vào được.

Cả làng sùng kính một ông tên gọi là Nganga, ông ấy vừa là quan tòa, vừa là thầy cúng, vừa là thầy thuốc, vừa là ông cố giảng đạo. Mặt mũi mình mẩy thì vẽ sặc-sỡ nhiều mùi rất lạ, trên đầu thì đội một cái mũ bằng lông. Người hắc-chủng họ tôn sùng như một bậc thần minh, họ cho rằng ông ấy có phép hô-phong hoán-vũ, độn-địa thăng-thiên, ông ấy thường ban phát cho dân một thứ bùa bằng lá cây, hoặc bằng đá, đeo vào cổ, vào tay để trừ tà giải ách. Các ông Nganga thường ban ra những cái luật cấm rất nghiêm ngặt, thí dụ như cấm đàn-ông không được tới chỗ đàn-bà đẻ, cấm đàn-bà không được đi đưa đám-ma đàn ông, cấm không được ăn thịt cái con loài vật trùng tên với mình. Khi một người dân mà phạm luật, phạm cấm, có tội, thì Nganga bắt uống một thứ thuốc, sắc bằng vỏ cây, hễ uống vào mà thổ ra thì người ấy là oan, bằng không thấy thổ ra, hay là chết thế là người ấy đáng tội vậy. Nếu một người có tội mà lại cưỡng lời Nganga không chịu uống thuốc, thì tức thì cả dân xúm đến, trói gô lại đem ném xuống sông, hoặc có khi đem chôn sống nữa cũng có. Tội giết người, tội trộm cướp và tội cưỡng gian thì lại chỉ phải phạt tiền mà thôi, nếu không có tiền nộp phạt thì phải đến ở bù cho nhà khổ-chủ.

B. M.

NGƯỜI CAO-LY ĐỐI VỚI NHIẾP-CHÍNH-VƯƠNG NƯỚC NHẬT

Sở Cảnh-sát ở Tokio hủy những tờ báo đăng tin tức về việc ném bom vào hoàng-cung. Về việc ấy sở Cảnh-sát nói: Có một người Cao-ly ném ba quả bom vào một chỗ đất bỏ không trước cửa hoàng-cung trông ra. Bom không nổ mà cũng không có đâu bị tổn hại.

Việc ấy làm cho dư-luận rất là náo-động. Ở Nhật xưa nay mới có cái phong-trào bài hoàng thất lần này là lần thứ nhất. Người Cao-ly có tổ chức một cuộc biểu-tình phản-đối nhiếp-chính-vương, định trước khi nhiếp-chính-vương làm lễ thành hôn thì thực-hành

Tự do diễn đàn

Cái kết-quả cải lương hương-chính trong các xã-thôn bây giờ

Việc cải lương hương-chính in vào các xã-thôn trong xứ ta, dài ngắn đã ba năm rồi; mà thực-hành cải-lương thì có nơi được cả toàn bộ, có nơi thì mới được cái mực thước là có sổ sách bầu hoi, và có nơi mới được cái chóp là mới thành hình hội-đồng hương-chức hay là hội-đồng tộc biểu mà thôi. Thế là các hương-thôn ta chẳng bao lâu nữa sẽ nhờ cái luồng gió cải-lương cuốn sạch những thói cựu nhiễm trần-ô ra tận chân giời góc bể đâu đâu, vào các xứ man mường man mọi vậy.

Nhưng hãy xin xếp cái hy-vọng ấy lại một chỗ mà thử nhìn về các phía đương dục dịch cải-lương, thấy cái cảnh-tượng ồn ào của cuộc bầu cử, hay là cuộc bầu cử đã yên mà cái dư-ba cạnh-tranh thù oán vẫn còn dào dạt trong chốn hương-thôn đưa lên đến cửa huyện cửa tỉnh, thì nếu không phải là những kẻ có quyền lợi to trong cuộc bầu cử, trong cái ảnh-hưởng của cuộc bầu cử ấy, mà cổ-võ hoan-nghênh — ai ai mà không tiếc không thương cho cái bức tranh hương-chính rất tố-hảo kia, bị người mình bôi nhọ đi mất! Vì ai cũng biết trong dân nước ta không cái gì làm cho động dao điên đảo tinh-thần quyền lợi của đoàn-thể, khuynh gia bại-sản của cá-nhân bằng cái ác phong bầu cử; thử ngoảnh lại trước kia mà xem, mỗi khi bầu cử có một tên lý phó, mà trong hương-đảng còn nhộn nhạo lên mấy năm giời, kỳ cho đánh ngã được kẻ làm rồi mới chỉ; huống nay lại là những bốn năm người, thì chắc là cái khí tranh dành kiện cáo tất ngàn dục gấp lên đến bốn năm lần, càng no béo cho dàn cò lũ cốc... Rồi kết cục chỉ chỗ cải-lương dẫu nhờ có sổ sách hiển hiện số mục ra mà bớt được một vài phần gian lậu, lại rút được cái sổ ăn uống dây dưa, nhưng mà tài-sản của các tư-gia lại chui cả vào lỗ hà lỗ hán mất cả. Và khiến cho các xã chung quanh trông thấy cái gương thực hành ấy mà thất kinh, mà kêu lên rằng: Ôi! cải với cách!

Trông thấy tình-cảnh như thế, khiến nhiều người đã lo xa rằng: việc cải-lương này cứ như dân-trí bây giờ thì chưa thể làm hoàn-toàn được, còn phải đợi bên giáo-dục-giới rèn đúc lấy nhân-tài đủ đóng cả các vai trong hội-đồng hương-chính đã. Nói thế cũng là thức-thời và tri-nhân lắm, song nhà đồ còn đề bao giờ mới chống? và chẳng trái với cái mệnh-lệnh của quan Thống sứ Bắc-kỳ là đại-ân nhân của dân ta, và cái ý nguyện của các bậc trí-giả trong nước ta ư? — Ừ, dẫu chưa có đủ cái thường-thức mà thực-hành được cả toàn-thể, thì cứ làm một cách ôn-nhu ôn-đáng, được đâu hay đấy há rằng trải qua năm, tháng lại không thấy thành hiệu hay sao? Cớ sao lại cứ xung-đột lẫn nhau, bác-tước lẫn nhau, cho cái nền dân-chính dân-phong động dao khuynh-đảo như thế?

Muốn trả lời cái vấn-đề khó khăn này thì phải khám phá các sự lý, tìm lấy cái nguyên-nhân nào là phát-sinh ra cái ác-cảm ghê gớm ở trên mới được. — Tôi thiết-tưởng rằng chỉ bởi cái gốc tích hiếu-danh của dân ta đó thôi. Vì cứ chứng như thế này thì rõ là sở-dĩ làm sao mà hương-thôn kia khi bước vào thời-đại cải-lương, lại bối rối hơn là còn ở cái thời-kỳ thủ-cựu, chắc không phải là tại dân có ý phản-đối cái chánh-sách mới đâu — vì dẫu đến kẻ chỉ ngu cũng biết là cái lương phương cứu-thời chí tệ, chính là bởi mới sinh thêm ra nhiều chức trong hương thôn đó thôi. Mà cứ theo ý tưởng thông thường ngày nay, thì dân ta mấy đời nay, cách chọn người chỉ cốt cái phần xác, mà vứt bỏ cái phần hồn đi, không tùy xem cái trách nhiệm nhỏ hay là to, mà gán cho những người tài đức yếu hay là khỏe, gia dĩ bị cái ác-ma đồng tiền nó cám dỗ, mà bán rẻ cho những kẻ phi bụt đất thời đầu bò, cái vận-mệnh chung của công dân, thành ra người với việc xa nhau một giời một vực. Nói rút lại thì mục-đích là chỉ vụ danh, kẻ nào có tiền thì xuất ra mua lấy cái vỏ ngoài của chức làm cái dấu hiệu để đeo cho người ta gọi, người ta sợ, và ngồi vào cái địa-vị ở đình, còn trong cái vỏ ấy rỗng không hay là xú-uế cũng được. Ấy bởi thế mà những người ở chung quanh vòng bảo-cử, phần nhiều thì ghen tức vì nó sấp đè đầu đè cổ mình, mà phần ít thì thương tiếc cho cái vật bảo quí kia, sẽ bị nó làm hư hỏng mất; bấy giờ mới tìm phương thiết kế mà đánh đổ tòa hương-chức đi; rồi đập đổ lây cả cái chánh-sách hay của nhà nước.

Cứ sự lý đã hiển-nhiên như vậy, thì ngày nay ta muốn cải-lương hương-chính, tưởng trước hết hãy cải-lương tâm tính, là cái tính hiếu danh tầm thường đê liệt của người mình đi, rồi tự-nhiên cái nhiên-liệu tranh dành kiện cáo không bén vào đâu được nữa. Song tâm tính của người ta há có thể mà cải-lương được sao, nghĩa là không thể và cũng không nỡ nhất đán xóa phăng các bậc ngôi thứ, cái sổ ăn phần ở trong hương-thôn đi được, vì làm thế lại hóa lửa cháy đem tưới dầu thêm, cái bụng người ta đương no say về danh lợi mà bỗng chốc đem rút hết ra thì tất sinh đau sinh tức, mà bóp bẹp cái kết quả của hương-chính đi. Vậy thì không gì diệu bằng ta dùng cái lương phương ôn-hòa mà viễn cách, không có đả động đến cái truyền-tục kia, xem có được không? Là xin tuyên-cáo cùng các dân xã cải-lương rằng: hội-đồng hương-chính ngày nay là một cái tân vũ-đài đó xin đừng có sáp nhập vào cái tập chật hẹp trong đình, phải biết rằng hương-hội và hương-ẩm khác nhau. Nhà-nước lập ra tòa hương-hội cũng như là một cái xưởng thợ, chọn toàn những tay khôn-ngoan khéo-léo để mà cấu tạo lấy cái vận-mệnh tốt đẹp cho hương-thôn, chớ không phải lập tiệc hương-ẩm để cho mà đánh chén. Vậy phải để cho hương-hội độc-lập ra thì mới hành động tự-do được. Mà những người đã sẵn có thứ vị cao ở trên nền hương-ẩm cũ, mà thật là «đặc cán mai» thì cũng nên yên phận rằng mình đã là bậc «hưu-trí» rồi, cứ việc ngồi mà thực hành cái mâm xôi chén rượu, chớ đem cái sổ phần biếu ra mà làm lấy tên biên vào sổ tân hương-chính này. Sau đến những người đã tự-phụ rằng ta đã giấn thân vào cái luồng tân chính, ta là tân-nhân-vật, chớ mắc vào cái lưới danh lợi đê-mạt, chỉ có miếng xôi mồi thịt nhỏ nhen mà phải mua tới hàng trăm hàng nghìn mới được, ta có chú cả thần lực mà làm cho cái chốn sinh tử của ta xán-lạn hơn lên, cũng chớ hạ mình xuống cái đám lợi-lộc nhỏ nhen ấy, phải đưa cao mình lên chốn này: là ta mà làm hay ra, thì tức là lợi dân ích nước đấy..... Vì làm lợi cho dân tức cũng là chia một phần lợi cho nước, tưởng không kém gì những người làm việc cho nước, mà cái lợi lại không phải tưới giọt nước mắt nào.....

Nam-Cờ.

Tin sau cùng

Cái thủy-tai ở Pháp

Nước sông Seine xuống 0m20. Song vì nước thẩm-lậu nên dây điện của đường hỏa xa bị đứt. Xe cộ không đi lại được.

Ở Bourg (Ain) có tin đến nói rằng ngày hôm qua đê Crottet vỡ ba chỗ. Tổn hại rất nhiều, song không chết người nào.

Cuộc thi thơ

Của Nam-Thị-Quyền nữ-sĩ

MCDLXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Gây dựng từ đâu có biết không?
Mưa Mỹ gió Âu nay tắm trải,
Cành Lê cội Lý trước vun trồng.
Gác khuê còn thoảng hương xe [phương.
Bia đá như in dấu bảng rồng.
Cửa rộng thênh-thang vào ít nhỉ,
Tường cao và nhận ngất non Nùng.

Nguyễn-tử-Đông
Làng Thư-điền, Ninh-bình

MCDLXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trải Lý, Trần, Lê dấu vẫn phong.
Cửa Khổng sân Trình nền quốc-tế,
Thành rồng mây bạc gió nam-phong
Đài gương lễ nghĩa in sông Nhị,
Án sách xuân-thu gác núi Nùng.
Ngọn bút hóa công ai điểm-suyết,
Một nền văn-hiến giữa phương Đông.

Nguyễn-quốc-Tế
Yên-vệ, Ninh-bình

MCDLXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Bệ thánh rừng nho vững núi sông.
Hai gác trống chuông cao chót vót,
Mấy tòa kinh-sử rộng mênh mông.
Cái nền luân-lý đã xây vững,
Ngọn đuốc văn-minh phải cháy bùng
Thời buổi Á Âu người vẫn Việt.
Há rằng vẫn tổ chẳng tầm tông.

Bùi-văn-Ngự
84, Ninh-xá, Bắc-ninh

MCDLXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Lý dựng Lê tu biết mấy công.
Bắc-đẩu tòa riêng nền gấm vóc,
Văn-khuê gác đượm vẻ mây rồng.
Sinh đường nọ biển đề tiền hậu,
Khoa giáp kia bia tạc thủy chung.
Lóng lánh trăng thu hồ nguyệt chiếu
Nhị Nùng cảnh thắng bóng in trong.

Cao-đình-Đối
Sở-thượng, Thanh trì, Hà-đông

MCDLXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đây cửa y quan miếu Thánh công.
Hồ Nguyệt trong xanh in nước Tứ,
Gác Khuê rạng rỡ khắp kinh Đông.
Sóng tràn bến Nhị bia không đổ,
Gió chuyển non Nùng miếu chẳng [rung.
Chính giáo muôn đời vang tiếng mõ,
Con nhà Nam-Việt kính thờ chung.

Cao-quang-Thu
Sở-thượng, Thanh-trì, Hà-đông

MCDLXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu nguyên từ Lý Thánh-tông
Bờ cõi ngăn riêng tòa Lý-học.
Cung đền rạng rỡ vẻ nho-phong.
Thềm tuôn mưa hóa tràn dòng Nhị,
Gác đượm sao Khuê tỏ đỉnh Nùng,
Hiền đạt tên còn bia đá vững,
Người sau kẻ trước tạc ghi chung.

Cao-phạm-Bình
Sở-thượng, Thanh-trì, Hà-đông

MCDLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Đạo-thống xa trông đỉnh núi Nùng.
Bút vẽ tấn-thân bia vẫn đó,
Tiếng vang chính giáo mõ còn không.
Trải bao mưa gió miền Âu Á,
Vẫn vững non sông giống Lạc-Hồng
Cửa Khổng vào ra ai đó tá?
Làng thơ luống những ngẩn ngơ lòng

Cao quang-Thiều
Sở-thượng, Thanh-trì, Hà-đông

MCDLXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Rộng mở đường văn Khổng-miếu [sùng.
Trải Lý, Trần, Lê khi sáng thủy,
Nào Chu, Tần, Hán lúc hưng-long.
Rừng nho lần lối phong-thanh nức,
Cửa đạo qua nay kính mến cùng.
Trời đất còn dài còn miếu mạo,
Giải đèo sông Nhị cặp non Nùng.

Trần-đình-Tuyển
12, Rue du Coton, Hanoi

MCDLXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Qua miếu nào ai chẳng động lòng.
Hai chữ Tôn thần treo trước mặt,
Chín lần Chí-thánh ngự trên không.
Giãi nền danh-giáo nơi canh biển,
Vững cột dư-luận buổi hỗn đồng.
Vậy biết tư văn chưa đã hết,
Tai còn nghe tiếng mõ còn trông.

Ch. ng - Hòa
11, Rue du Sucre, Hanoi

MCDLXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Triều Lý gây nên kỷ-niệm chung.
Đạo thánh mở mang từ đất Bắc,
Gương hiền soi rạng khắp trời Đông.
Một lòng sùng tín in dòng Nhị,
Mấy cuộc tang du vững núi Nùng.
Đạo học ngày nay càng mở rộng.
Giống cây ăn quả nhớ hay không?

Nguyễn-văn-Roanh
Ajusteur atelier Mao-khê

MCDLXXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ bền ghi với núi sông.
Thánh học noi theo nguồn Tứ thủy,
Nho phong gieo khắp phía trời Đông.
Non Nùng bia tạc tên hiền-triết,
Đất Bắc đền xây nhớ Khổng-tông.
Trải Lý, Trần, Lê không biến đổi,
Nghìn năm văn-hiến Bắc, Nam, Trung.

Hồ-kế-Liên
Thư-ký Thương-chính, Thanh-hóa

MCDLXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ nguy-nga biết mấy trùng.
Ngai tượng như in màu đạo-đức,
Cung-tường còn vững lối nho-phong.
Dòng bia vẫn rõ vần sơn-nhạc,
Nét chữ không mờ bút hóa-công.
Chuông mõ khi kêu vang vũ-trụ.
Mơ màng tỉnh giấc mộng Chu-công.

MCDLXXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu khuyên ai đứng lại trông.
Tượng thánh cao soi nền học-tổ,
Bia hiền dài nối giõi nho-tông.
Rừng nho cổ-thụ thơm càng ngát,
Bể học tân-trào đục lại trong.
Gió Á mưa Âu chi lắm tá,
Cung-tường đừng để dấu rêu phong.

MCDLXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ dài ghi với núi sông.
Vẻ tượng văn-chương in ngọc chuốt,
Hàng bia khoa-giáp rõ gương trong.
Gió tuôn bể học tràn sông Nhị,
Đất tốt rừng nho chật núi Nùng
Chín nhận cung tường khi tưởng [vọng.
Huyền ca vàng vẳng tiếng bên trong.

MCDLXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu còn đây có phải không.
Đạo thánh lừng trời mây chẳng tối,
Bia hiền chật đất gió khôn rung,
Rừng nho biến cải văn càng rộng,
Bể học thăng trầm đạo vẫn trông,
Mượn chữ thơ nôm đề bút sắt,
Đem lòng kỷ-niệm bạch non sông.

Nguyễn-Hoạt
53 rue Lò-chum Thanh-hóa.

VIỆC HANOI

Thời tiết

7 giờ 21 độ
15 giờ 20 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch
Thứ năm 10 janvier 1924
S. Guillaume

Âm-lịch
Mồng 5 tháng 12 năm Quí-hợi
Ngày Mậu tí
Hành Hỏa, Sao Khuê, Trực Bế
KỴ: Thụ điền, Vấn bốc, Viễn hồi.
NGHI: Tế tự, Mộc-dục, An-sàng, Tài y, Khai-thị, Giao dịch, Nạp tài.

Giá bạc. — Kể từ ngày 9 Janvier 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 f. 00.

Quan Toàn-quyền đi kinh-lược. — Trước kia quan Toàn-quyền có định rằng sau khi đi kinh lược mấy tỉnh Bắc-kỳ thì ngài sẽ vô Nam-kỳ, nhưng nay lại có tin rằng ngài còn ở đây mấy tháng nữa, có vô Saigon thì cũng đến ngoài tháng tư mới khởi-hành.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Số 47

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(*Trinh-thám tiểu-thuyết*)

PHẠM-BÙI-CẦM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để cống-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tửu-hậu trà-dư!

...Tôi vốn đã hẹn với họ cùng đi, cho nên bấy giờ thấy tên bồi-đi, cho nên bấy giờ thấy tên bồi-ngựa của tôi, cũng đang dắt ngựa đi bách bộ để đợi tôi. Khi đó khi trời quang đãng, chẳng khác gì như ở bên nước tôi, thế mà tự mắt tôi trông thì lại khác hẳn, dường như ở trong một cái ảo-cảnh vậy.

Phu-nhân nói:

— Khắc-lôi-tê! Ông có muốn lấy Á-đức-nhĩ không?

Tôi nói:

— Thưa có.

Khi đó Á-đức-nhĩ đang ngồi nói chuyện với Ngõa-luân-đính. Tôi bèn đưa mắt cho nàng.

Phu-nhân lại nói:

— Ông đã có lòng thế, thì là người trong một nhà rồi. Tối nay cơm xong thì ở nhà ta đây sẽ có một cuộc hội-đàm. Tôi cũng để cho ông vào nghe, bấy giờ ông khắc biết cái ý của tôi vậy, thôi bây giờ họ đi cả rồi thì chúng ta cũng nên đi thôi.

Nói đoạn, phu-nhân bèn đứng dậy đi trước, Ngõa-luân-đính chạy đến đỡ phu-nhân, phu-nhân ghé vào tai nói nhỏ, thì thấy hắn khác ngay nét mặt đi.

CHƯƠNG THỨ XXV

Bữa cơm tối hôm ấy cũng xoàng xĩnh không có gì, lễ ý rất là cẩu thả. Lúc ngồi ăn, ai nấy trong lòng đều có mối lo nghĩ, cho nên dẫu rằng chuyện như pháo ran, mà chung qui thuần thị là những chuyện nhạt nhẽo vô vị cả. Đám nữ-khách thì còn khá, chứ bọn nam-khách thì lại càng lặng lẽ già.

Nàng Á-đức-nhĩ nói:

— Thương hại thay cho thân-phụ tôi mà thôi! Tiền vứt đi hết trăm ấy vạn khác thì được, mà có bữa cơm ăn trong nhà cũng không muốn làm cho tươm tất.

Tôi nghe nói, bèn đưa mắt nhìn chủ-nhân, chủ nhân mới ở Nữu-ước về, người gầy gò mà đã có tuổi. Trông diện mạo thì dường như người đã lão luyện ở cái nghề buôn bán ngược xuôi. Bữa đó chủ nhân vận một bộ áo thường phục, đằng sau ghế lại có hai đứa đầy tớ đứng hầu Ngồi ở bên phía tay phải chủ-nhân, là bà chủ-phụ, vàng ngọc đầy đầu, lấy ngọc chế thành một cái mũ con đề đội. Xem ý chủ-nhân cũng không để ý vào khách, ăn cũng không mấy, mà rượu cũng không uống, chỉ uống nước mà thôi, cứ ngảnh lại nói chuyện với một người thương-nhân ngồi cách đấy, bàn những sự buôn bán ở trên thị-trường, còn những khách ngồi đấy thì chỉ cứ nhát nhát lại nghé mắt mà nhìn tôi.

Tôi khẽ nói với nàng Á-đức-nhĩ rằng:

— Cứ trong lễ thì ngày nay tôi phải nên thưa trình với tệnh-nghiêm cái việc khất-hôn mới phải. Ý nàng nghĩ thế nào?

Nàng cười nói:

— Được! Thân-phụ tôi vốn người ít nói, song chàng hỏi thì không lẽ thân-phụ tôi lại không trả lời. Việc ấy là tự ý tôi, thân-phụ tôi là người thông minh, sao nỡ ngăn-trở tôi vậy. Nhưng...

Tôi không để nàng nói hết lời, vội hỏi:

Nhưng sao?

Nàng nói:

— Nhưng chàng cũng tự tin quá!

Tôi nói:

— Việc khác thì tôi không dám tin, nhưng cái thân nàng thì tôi tin rằng quyết nhiên thế nào cũng về tay tôi vậy.

Nàng nguýt tôi một cái thật dài, mà trong lòng tôi sướng không biết để đâu cho hết.

Nàng nói:

— Khéo không có họ nghe tiếng đấy!

Tôi nói:

— Họ đương nói chuyện kia, ai để tai nghe mình nói làm gì.

Vài phút sau, phu-nhân bỗng đứng dậy nói với tọa-khách rằng:

— Chúng tôi định đến mười một giờ, thì ta họp nhau cả ở thư-phòng để bàn việc.

Bấy giờ tiệc tan, bọn nam-khách thì kéo nhau cả đến phòng hút thuốc kẻ đánh bi-da, người đánh bài, tùy ý cái gì cũng sẵn.

Tôi cũng đã tính đi ra, bỗng thấy phu-nhân kéo áo tôi đứng lại, Ngõa-luân-đính thì đứng đằng xa kia, giương hai mắt lên trao tráo mà nhìn tôi.

Phu-nhân nói:

— Ngõa-luân-đính không bằng lòng để cho ông dự hội.

Tôi nói:

— Chúng tôi cũng không biết tại làm sao thế!

Phu-nhân nói:

— Lúc ăn cơm, tôi đã mật hỏi ông ấy thì ông ấy nói rằng không thể tin ông được đâu.

Khi đó Ngõa-luân-đính dường như nghe tiếng, bèn bước tới mà rằng:

— Phồn-lâm-bá phu-nhân! Tôi nói thế bao giờ!

Lại quay lại tôi mà rằng:

— Ông Khắc-lôi-tê ơi! Tôi thật không có nói câu ấy bao giờ cả. Duy có cái cuộc hội-nghị đêm nay, thì không có can thiệp gì đến ông, cho nên không dám mời ông đến dự hội, e nữa đôi bên cùng không được tự thích chăng!

Tôi nói:

— Bảo rằng việc không có can thiệp đến tôi, thì cái đó cũng chưa dám chắc! Có dễ mà Ngõa-luân-đính tiên-sinh đây còn chưa biết. Tôi đã được đội ơn phu-nhân đem trưởng-nữ mà gả cho tôi, thì tôi là rể, cũng là người trong một nhà rồi!

Ngõa-luân-đính ngạc nhiên hồi lâu mới nói rằng:

— Dẫu rằng người nhà nữa, cũng chẳng nên đến làm gì. Phương chi đã có Phồn-hạ-thắc nương-nương đến đấy rồi là đủ: Túc-hạ cũng bất tất phải đến làm chi.

Tôi nói:

— Không thể được! Phu-nhân đã bảo tôi đến thì khi nào tôi lại dám chẳng tuân lời. Nếu bây giờ phu-nhân lại bảo lại một câu, thì Bỉ-nhân xin thôi ngay lập tức.

Phu-nhân nói:

— Tôi đã mời ông ấy đến, không lẽ bây giờ tôi lại nói đi nói lại được.

Ngõa-luân-đính cúi đầu rồi đi, dường như có cái vẻ phật-ý

Thấy vậy tôi bèn nói với phu-nhân rằng:

Vì chúng tôi mà để cho người có điều không được vui lòng thì chúng tôi thật cũng lấy làm áy náy quá!

Phu-nhân nói:

— Thân-vương vốn là người không biết xử sự, bình-nhật làm việc gì cũng đã có người giúp đỡ cả. Ngày nay tả hữu không có ai, chỉ còn trọi có một mình lo tính lấy công việc, thì thấy cố chấp như thế đấy. Lắm lúc tôi nghĩ mà cũng lo thay cho ông ấy, tính nết bủn xỉn mà không có cái lượng dung người như thế thì cán đáng làm sao nổi những sự nghiệp lớn lao!

Tôi nói:

— Đến việc thì tự khắc nó nảy cái trí khôn ra.

Phu-nhân nói:

— Ấy tôi cũng chỉ mong được như lời ông nói.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mê-neo,
15 châu-kính
Mặt số kim
có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá . . . . . 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
19, Phố Paul Bert. — HANOI
2889

Savon Cadum
Savon tinh anh, như
SAVON CADUM
thì lấy làm hữu ích cho vệ-sinh
cả người.
Và lại savon này tiện lắm, giá
người ta dùng nó tới cùng, không
bỏ chúc nào, mà lại lần giá
bằng hai các savon thường.
Giá mỗi cục Savon Cadum là
Hai quan tiền Langsa.
2 f. 00

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG
Theo hình in ra đây, chữ không
như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm
trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì
không ai có thể tin được!

Xin xem-xét về so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

SÁN-NHIÊN-ĐAI

Tối thứ tư 9 janvier 1924

TRẠNG TÁM TUỔI RA ĐỜI

Than rằng chút phận bỏ côi.
Làm con tất hiếu làm tôi trọn tình.
Rồng mây cá nước gặp mình,
Trạng-nguyên tám tuổi ai bì Tăng-Trân.

Tối thứ năm 10 janvier 1924

TRẠNG TÁM TUỔI RA ĐỜI
(Liên hồi)

Tiếng thơm giòi Việt đất Ngô.
Trạng-nguyên tám tuổi thế vô song tài.
Cúc-Hoa tuy phận nữ hài.
Hiếu tình đôi chữ chẳng sai tấc lòng

Tối thứ sáu 11 janvier 1924

Diễn bài tích :

Tích thứ nhất :

NGƯỜI TIÊN MANG LỐT HỒ
(Hát chèo)

Tích thứ hai :

QUẢ QUAN TRẢM TƯỚNG
(Trẻ con diễn)

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ mà làm ra không đòi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận tờ.

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54; Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54 Rue Paul Bert, Hanoi.

Vua Lào tại Hanoi. — Chiều hôm nay hồi ba giờ Sisavong quốc-vương có đến thăm trường Thú-y. Quốc-vương chú ý nhất về nghề chăn nuôi giống bò, giống cừu và giống trâu là nghề thịnh nhất ở Ai-lao, cho nên ngài có ý đến thăm trường này kỹ lắm để mai mai sẽ cho những bực thiếu-niên xứ Luang Prabang sang học.

Sáng mai hồi 9 giờ, quốc vương sẽ đến thăm nhà-thương Annam

Bà lớn Toàn-quyền đối với các hội làm phúc. — Trong số báo ngày hôm qua bản quán có nói rằng Merlin phu-nhân đã lấy cái số ngân bạc được trong cuộc đánh số hội Tây-lai vô thừa nhận mỗi tấp cho hội ấy 250 đồng. Nay lại được tin rằng qui phu-nhân chia số 10 0 đồng làm bốn, một phần cho hội Tây-lai ; một phần cho Ấu-trĩ-viện, một phần cho hội Bảo-anh và một phần cho nhà thương bà phước Antoine ở đường Thái-hà.

Tòa-án Đại-hình — Vụ án đại-hình thứ nhất năm nay, đến ngày thứ hai 25 Février hồi 8 giờ sáng sẽ họp tại tòa Thượng-thẩm có quan cố-vấn Marchall chủ tọa và hai quan cố-vấn Tridon, Dupré ngồi phụ thẩm.

Phủ Khâm-sứ Trung-kỳ. — Quan cai-trị Le Fol nay mai sắp thăng quyền Khâm-sứ Trung-kỳ thì ngài đã kén quan cai-trị Lacombe là chủ tỉnh Mỹ-tho làm chánh văn-phòng phủ Khâm-sứ. Quan cai-trị Lacombe ngày xưa có làm chức chánh tòa Chính-trị tại phủ Toàn-quyền.

Cuộc hát của hội Hồng-thập-tự. Cuộc hát của hội Hồng-thập-tự định mở tại rạp hát Tây vào tối chủ-nhật 13 janvier thì nay lại hoãn đến tối thứ năm 17 janvier vì trong các vai chánh phải một nhà bị khó ở.

FAMILY - CINÉMA

29 và 31 Phố hàng Buồm Hanoi

Bắt đầu thứ bảy 29 Décembre 1923

RẠP CHỚP BÓNG FAMILY - CINÉMA
Ở Phố hàng Buồm, Hanoi, chiếu phim ảnh Tiểu-thuyết 12 hồi

LE GANT ROUGE
Mỗi tuần lễ chiếu bốn hồi
Chương-trình từ thứ bảy đến thứ ba chiếu hai hồi
Chương-trình từ thứ tư đến thứ sáu chiếu hai hồi

Bán một cái xe ô-tô hiệu « Renault » 10 mã-lực, chạy còn tốt lắm.
Hỏi tại : 89, Phố Paul-Bert, Hanoi. 3746

Trường Canh-nông thực-hành ở Tuyên-quang. — Đến ngày 16 février 1924 hồi 8 giờ sáng tại trường Cao-đẳng Nông-lâm ở trại hàng hoa sẽ có kỳ thi tuyển học-trò vào trường Canh-nông thực-hành ở Tuyên-quang.

Trong số báo ngày mai bản-quán sẽ đăng rõ về thể lệ thi vào trường ấy thế nào.

Ngạch các quan cai-trị. — M. Delibes Emile, quan cai-trị hạng ba Công-sứ Haut-Donnai nay bổ đi Đốc-lý Tourane thay M Huchard quan cai-trị hạng nhì đổi đi nơi khác.

M. Cunbac Elie, quan cai-trị hạng nhì tại Trung-kỳ nay bổ đi Công-sứ Haut-Donnai thay quan cai-trị Delibes.

M. De Caniac, quan phó cai-trị hạng nhất hết hạn nghỉ nay bổ vào ngạch cũ và thuộc quyền quan Thống-đốc Nam-kỳ bổ dụng.

M. Renou, quan cai-trị tập sự mới bổ nay thuộc quyền quan Thống-đốc Nam-kỳ bổ dụng.

M. Labbey, biện tập hạng nhì mới bổ nay thuộc quyền quan Khâm-sứ Trung-kỳ bổ dụng.

Tại hiệu **Ad. LEVÉE**, 52, phố Paul-Bert, có bán nhiều thứ mũ phớt thượng hảo hạng, giá 2 $ 60 và 4 $ 50 — Lại có cả dạ may áo pardessus thực tốt, giá 7 $ 00 một thước. 3748

BẢN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội
Thuốc STIC « PARFAITES » mới gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20
3697

Lại thêm một đường điện-thoại nữa. — Kể từ đầu năm tây này trở đi, giây điện-thoại lại thêm được một đường nữa là đường Quảng-yên nay đã bắt đầu mở cho công-chúng dùng rồi. Nhà điện thoại Quảng-yên thuộc về sở chánh ở Haiphong và có thông với Uông-bí, Mao-khê, Haiphong và Đồ-sơn.
Giá tiền như sau này :
Quảng-yên thông với Mao-khê, Uông-bí, Haiphong, Đồ-sơn 0 $ 20
Quảng-yên với Hải-dương 0. 20
Hanoi 0. 20
Nam-định 0, 2 .
Vĩnh-yên 0, 35
Tam-đảo 0, 35

Vở tuồng « NGƯỜI BIỂN LẬN »

Vở tuồng « Người biển lận » (L'Avare) của Molière tiên-sinh, dịch-giả là M Nguyễn-văn-Vĩnh, mà các tân-cựu học-sinh Cao-đẳng đến 18 Janvier này đem ra diễn ở rạp hát Tây, hiện nay đã in xong hẳn.

Bản tại nhà M. Lê-hữu-Phúc, 56, Rue du Coton, Hanoi.

Ai ở xa muốn mua xin viết thư về và đính theo tiền cước.

Một quyển giá. . . . . 0 $ 50
Mua mau kẻo hết!!!
In có 500 quyển mà thôi.

Các nhà mua điện nên cẩn thận. — *Công-ty điện khí Đông-pháp có nhờ bản-quán đăng mấy lời sau này* : « Công-ty điện khí Đông-pháp có lời để các ngài mua điện biết rằng bản công-ty không hề có cho phép người làm nào đi thu tiền tem, tiền facture mua điện, hoặc mua hàng mà lại không giao cho người ấy một cái facture có đề danh hiệu bản công-ty, và chữ viên Thủ quỹ kiêm Kế-toán M. Renaud, hoặc viên Tổng-giám đốc ký nhận tiền.

Vậy nếu có kẻ nào không mang facture có đủ chữ ký nhận tiền, mà mạo đến thu tiền ở các ngài, thì xin các ngài báo bắt ngay lấy. Những người đi thu tiền của bản công-ty, đều có một bản giấy ủy-quyền, có chữ ký của viên Kế-toán nhận thực rằng người ấy được phép đi thu tiền cho bản công-ty.

Nhân dịp này, bản công-ty nhắc lại các ngài mua điện việc này, hễ các ngài có điều gì không bằng lòng về những người phần việc chữa đèn, đặt đèn, hoặc các người phần việc khác, thì xin các ngài cho bản công-ty biết ngay. Viết thư thì gởi cho viên Tổng-giám-đốc. (Le Directeur Général).

Lại có lời để các ngài biết rằng tên Nguyễn-xuân-Phương, người thay mặt việc ở bản công-ty đã phải đuổi từ ngày 1er décembre 1923 rồi.

(Xem trang thứ tư).

NHÂN DỊP TẾT ANNAM

Bán hạ giá

Nên đến hiệu ông H. Vallée, ở phố Tràng-tiền, số nhà 37, mà xem có bán thứ serge, satin laine đen và bleu marine đề may áo annam trông rất nhã, khổ rộng một thước.
Mỗi thước giá là : 1 $ 50. 3749

CÁO-BẠCH

Hội lập Nghĩa-địa tỉnh Thanh hóa có lời kính-cáo các ông các bà biết rằng khu đất hội mới mua ở địa-hạt làng Tanh-xá, Quảng-xá và Mật-sơn để làm Nghĩa-địa cho người Nam mình, nay hội đã sửa sang có qui-củ rồi, vậy xin các ông các bà nên mau đến cất các mồ-mả của mình để linh tinh lúc trước trong khu đất ấy và đem táng tại nơi đất mà hội đã sửa sang riêng cho hạng cát-táng.

Nếu từ nay cho đến hết hai tháng, mồ mả nào còn thừa lại không thấy ai đến bốc, hội sẽ kể mồ-mả ấy là mồ vô chủ và sẽ cất đem táng tại nơi đất mồ mả vô thừa nhận.

Hựu, hội đã sửa sang một nơi đất để riêng cho hạng tăng, vậy tự nay giờ đi, bất kể hạng người nào bất luận nghèo-nàn, người nhà có tuổi xin hội đem vào táng tại đấy được, không phải mất tiền nong chi cả.

Nay kính cáo
Năm Khải-Định thứ 8 tháng 12 ngày 2
Lập Nghĩa-địa hội, hội-trưởng
BÙI-TƯỜNG-LÂN

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2 $ 25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên : 5 $ 00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

$5 80

BÌNH SƠN LĂNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trọng tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái rọt kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xấc-láo thì được phép đề-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Trịnh tú-tài nói :

— Ngài là một bậc đại-hiền, con là một đứa tiểu-nữ, sao con lại so-sánh như thế !

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* nói :

— Cổ-nhân đã có câu rằng : « *Thuấn là ai, ta là ai, ta cũng có thể làm được như vua Thuấn* ».

Nàng nói xong, thở dài một tiếng, rồi gọi đứa tiểu-tỳ đem nghiên bút đến, để một bài thơ tứ-tuyệt vào bên tường vôi. Dưới lại viết thêm rằng một người tiểu-tài-nữ ở *Dương-châu* mới 12 tuổi, tên gọi *Lãnh-giang-tuyết* phụng đề ».

Nàng *Lãnh-giang-tuyết* đề xong, cùng *Trịnh* tú-tài đi vào phía sau miếu để ngắm xem phong-cảnh. Không ngờ sự đâu may mắn lạ dường, nàng *Lãnh-giang-tuyết* vừa quay mình đi khỏi thì phía ngoài cửa miếu bỗng thấy có một chàng thư-sinh tiến vào.

Chàng thư-sinh ấy là ai ? Nguyên chàng họ *Bình*, tên gọi *Như-hành*, biển-tự là *Tử-trí*, người ở *Lạc-dương* về tỉnh *Hà-nam*. Cha mẹ mất sớm từ thuở nhỏ. Chàng da trắng như ngọc, mặt đẹp như hoa, mới 16 tuổi mà đã thông-minh lạ đời, xem đâu nhớ đấy, làm văn không phải nghĩ-ngợi.

Năm *Bình-như-hành* mới 13 tuổi, thi đỗ đầu xứ, được vào tỉnh học. Từ đó mỗi lần tuế-khảo, không đỗ nhất thì đỗ nhì, chứ quyết không bao giờ xuống đến tên thứ ba. Năm ấy, quan Đốc-học mới, lại gặp phải ông hay ăn hối-lộ, lấy con một nhà đại-hoạn-hoạn ở đấy cho đỗ đầu, còn từ thứ 2 cho đến thứ 10, đều con nhà đại-phú mà khảo 7 ngày không ra một chữ, để *Bình-như-hành* đỗ thứ 11.

Bình-như-hành trong lòng không phục, mới nói châm-chích mấy câu thì quan Đốc-học nổi giận mà trách-phạt. Chàng liền cởi trả khăn áo và nói với quan Đốc-học rằng :

— Đỗ một cách bất công thư thế, *Bình-như-hành* này không muốn, vậy xin nộp trả khăn áo mà về.

Quan Đốc-học nói :

— Ta đã chấm cho nhà-ngươi đỗ thứ 11, tưởng cũng không lấy chi làm thấp.

Bình-như-hành nói :

— Giả-sử 10 người đỗ trên tôi mà văn-chương đều được như tôi cả thì vô-luận rằng ngài cho tôi đỗ thứ 11, dẫu đỗ đến thứ bao-nhiêu, tôi cũng không dám oán-hận. Nếu một người không bằng tôi thì dẫu đỗ đến thứ hai, tôi cũng không phục.

Quan Đốc-học nói :

— Nhà-ngươi hãy còn nhỏ tuổi mà đã kiêu-ngạo cẩn-đỗ như thế ! sao biết là 10 người đỗ trên không bằng nhà-ngươi ?

Bình-như-hành nói :

— Điều ấy khó nói lắm, nhưng chỉ biết *Bình-như-hành* này không muốn học nữa.

Quan Đốc-học nói :

— Học-đường là một chỗ để tiến-thân. Nay nhà-ngươi vì sự đỗ thấp mà xin nộp trả khăn áo, không muốn học nữa, há chẳng hại cho cái đời nhà-ngươi lắm ru !

Bình-như-hành mỉn cười mà đáp rằng :

— Người ta chỉ lo vội-tài. Nếu lòng cảnh đủ rồi thì cao đến đâu mà bay không được !

Nói xong, chắp tay vái chào một cái rồi lui ra. Quan Đốc-học có ý hối-hận, mới một bảo người khuyên-nhủ chàng ở lại, nhưng chàng nhất-định không nghe. Chàng sợ ở đất *Lạc-dương* thì bị quan Đốc-học làm phiền-nhiễu, nhân có ông chú ruột chàng là *Lãnh-giang* hậu-bổ tại Kinh, chàng liền thu-thập hành-lý, cùng chú.

Khi *Bình-như-hành* tới Kinh, không ngờ ông chú đã bỗ ra làm giáo-quan ở *Tùng-giang*. Trong chốn kinh-thành chàng lại không quen biết ai cả, hai thầy-trò bầy giờ lại cùng nhau lải-thôi thẳng đường tìm sang *Tùng-giang*.

Ngày hôm ấy, *Bình-như-hành* đi đến *Vân-thượng*, dẫn trời hãy còn sớm, nhưng đi trong đường trường mấy dặm, đã thấy mỏi-mệt, mới tìm vào một nơi nhà trọ sạch-sẽ để yên-nghỉ. *Bình-như-hành* nghe nói có miếu thờ ông *Mẫn-tử-khiên* gần đấy, liền vào miếu xem.

Bấy giờ *Bình-như-hành* vừa đi đến bên cạnh tường vôi ở phía trước đại-điện, bỗng trông thấy có một bài thơ đề, chữ viết tốt lắm, lấy làm kinh-ngạc, vội đến gần xem thì thấy lời-lẽ trong bài thơ ấy vừa có ý cảm-khái, vừa có ý tự-phụ.

Bình-như-hành lại thấy trong câu thơ có chữ « *Nga mi* », mới nghĩ thầm rằng : Quái lạ ! Chẳng lẽ một người con gái nào mà lại có tài như ngọc phun châu, thêu hoa dệt gấm như thế này ! Khi xem đến cuối bài, thấy đề là một người tiểu nữ mới 12 tuổi, lại càng bội phần kinh ngạc, mồ-hôi trong mình, bỗng toát ra đầm-đầm.

Bình-như-hành nói :

— Lạ quá ! Lạ quá ! Một người con gái mới 12 tuổi mà làm được bài thơ như thế này, quyết không có lẽ !

Bình-như-hành mới định-thần mà nhìn kỹ lại thì thấy nét mực vẫn còn chưa ráo, lại có ký tên là *Lãnh-giang-tuyết*. Chàng nghĩ thầm : đã có họ tên rành-rành thì có lẽ là thực !

Bình-như-hành khen ngợi mà rằng :

— *Bình-như-hành* này vẫn cậy mình mới 16 tuổi, đã có cái tài học ấy, thường-thường, kiêu-ngạo chẳng coi ai là gì. Ai ngờ một đứa con gái 12 tuổi đầu mà văn-tài cao-diệu đến như thế này, thật khiến người phải hổ-thẹn.

Chàng đọc đi đọc lại mấy lượt, lại càng thấy hay, mới lẩm-nhẩm mà nói một mình rằng :

Việc này thật là việc hiếm có ! ấu là bay-hèn cũng cứ nối điều !

Nói xong, liền chạy đến trước hương-án ở trên điện, tìm được một ngòn bút còn, lấy mực ở cái nghiên đá sẵn, rồi bước ra chỗ tường vôi cũng theo vần họa thêm một bài. Dưới bài cũng đề mấy câu rằng : « Học người tiểu-thư-sinh ở *Lạc-dương* mới 16 tuổi, tên gọi *Bình-như-hành* nhân sang *Vân-giang* đi qua *Vân thượng*, sực trông thấy bài thơ đề, vui lòng mà họa theo ».

Bình-như-hành đề thơ xong, buông bút ra đấy, lại ngẫn-ngơ nghĩ-ngợi rằng : một nơi hương-thôn hẻo-lánh như chỗ này làm chi có những bậc tài-nữ ẩy, tất là lại đâm gia-quyến nhà quan nào đi qua đây mà thôi. Sau chàng lại nghĩ thêm : khi ta vào đây, trông thấy ở bên bờ sông có một chiếc thuyền cắm sào đứng đấy mà mấy tên thủy-thủ đang ngong-ngóng nội chờ. Chẳng vẫn ngành mắt trông vào trong miếu, hình như còn đợi có người sắp ra vậy.

(*Còn nữa*)

Tòa-án binh. — Đến ngày thứ tư 15 janvier 1924 hồi 7 giờ 30 sáng, Tòa-án binh sẽ họp, trong các việc xét thì có những việc sau này thuộc về linh Annam.

1· Nghiêm-văn-Thiên lính khố đỏ vệ thứ nhất phạm tội ăn cắp.

2· Phùng-hữu-Can bếp khố đỏ vệ thứ tư phạm tội ăn cắp.

3· Lê-văn-Tuyên lính khố đỏ vệ thứ hai phạm tội ăn cắp.

Nhà tu-kín dọn lên đường Cầu-giấy. — Nhà tu-kín ở phố Trường-thi đã bắt đầu dọn lên nhà mới ở đường Cầu-giấy chỗ khu đất đổi cho Nhà-nước. Chỗ đất nhà tu cũ thì nay mai sẽ giỡ đi để làm thêm mấy tòa nhà cho nhà-thương Annam.

Ăn cắp quả tang. — Tên Ng-v-Hoan, 23 tuổi làm bồi, hiện không có việc làm và nhà ở tại Hanoi bắt được vào nhà một ông quan hai ở phố Cửa-đông ăn cắp một cái đồng-hồ quả quít của người lính hầu thì nay đã phải bắt giải vào Tòa án.

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Phu xe những nhiễu. — Độ này phu xe hỗn quá, chào khách như kẻ cướp vậy, mới đây có một tên phu xe mới một mẹ kia tranh nhau với tên phu xe khác mà nó ẩm phăng ngay cỗ ấy lên xe! Cứ giờ xe-lửa đến thì chúng chen nhau chào đón làm cho không ai đi được, hoặc được món khách nào thì chúng giằng phăng ngay lấy va-lit mà để lên xe rồi chửi nhau đánh nhau với bọn xe khác lộn bậy không còn trật tự gì cả, dĩ trí như trưa hôm kia, một đứa mới khách đến nỗi đăng đứt cả màng áo người ta mà phải vào cầm. Vậy các người có trách-nhiệm tuần cảnh nên dẹp thế nào cho có trật tự thì hành khách qua lại mới khỏi nỗi bực mình.

QUẢNG-BÌNH

Có lẽ vì tự-tử chăng? — Mới rồi ở làng Ta-phao thuộc phủ Quảng-ninh có xảy ra một cái án-mạng, lấy lý mà xét thì có lẽ là vì tự-tử. Nguyên đầu đuôi sự ấy như thế này: Ngày hôm qua, hai vợ chồng nhà kia, nhân sự bất bình sinh ra gây gổ, người vợ bỏ nhà ra đi, mãi đến tối chẳng thấy về, chồng ở nhà đã có ý ngờ, đi tìm kiếm khắp mọi nơi, song không thấy đâu cả. Cách ba hôm sau, người ta thấy ở trên bờ hồ, nổi lên một cái tử-thi đàn bà trạc chừng ba mươi tuổi, thì té ra chính là vợ người ấy.

Thường tình kẻ phụ-nữ, hễ có việc gì nỗi tức, thì cứ «tự-tầm đoản-xử» một thác là xong!

Dập dầu, thủng mất. — Một thằng mục-đồng kia ngồi trên chiếc xe trâu chở gỗ, xe đương đi nghênh ngang giữa đường, bỗng gặp một công-tử nhà quê nào đó, ở đâu phi ngựa đến, trâu ngựa gặp nhau ở giữa con đường chật hẹp, trâu cuống lên đánh vật cái xe gỗ ra bên bị tre, thằng kia bị những súc gỗ đè, phải mấy thương-tích rất nặng, lỗ đầu và thủng mất. Còn công tử nọ thì thất kinh, một mạch quất ngựa trốn mất thây-kệ cái người vì mình mà mắc nạn giữa đường. Hỏi ra thì anh này là con một nhà phú-hộ nào đó, còn thằng bị dập đầu thủng mất là quân tại làng Kẻ-bàn, huyện Bố-trạch.

QUẢNG NGÃI

Lễ lạc-thành chùa Quan-thánh. — Ngày 18 ta vừa rồi dân làng An-hòa thuộc huyện Sơn-hà cùng người Hoa-thương ở đấy có làm lễ lạc-thành chùa Quan-thánh mới sửa lại. Chùa này đã lâu đời nên chi hư nát cả, có một vài người Hoa-kiều giàu có ở đấy chung nhau tu bổ lại rất tử-tế. Hôm ấy ban ngày thì hộ làm lễ lạc-thành rất trọng thể, ban đêm thì làm các trò vui, người Khách ở quanh vùng đó và các nẻo nhà-quê cùng dân Mọi cũng đến xem, rất là náo nhiệt.

Làng An-hòa này ở gần mọi-rợ, là một làng nhỏ nhoi, thế mà người Hoa-kiều cũng lận lội lên đây buôn bán, có người nay đã nên giàu có đến 5, 7 vạn đồng, thế mới biết cái thế lực doanh nghiệp của người Tàu ở xứ ta thực đã bành trướng lắm vậy.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng, phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng mãng-da (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres s

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản tiện (timbres-postes), tuy thứ 0$10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

TAM-TINH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu «Tam-tinh y-quán» ở phố «Mã mây», số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết đích xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, đề qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách tinh hóa giao ngân; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi:

Bách-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lâu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đan ông mộng tinh, di tinh, liệu tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đái, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Sự nóng buốt ở bệnh lậu thường hay làm cho đau đớn ở trong đường tiểu-tiện, bàng quang, quả thận và làm cho mục mọc lên ở các cơ-quan ấy nữa. Vậy thì thực là khó chữa cái bệnh nóng buốt mà đã liền nhiễm vào các cơ quan ấy, song dùng thuốc *Santal Monal* thì thực là dễ khỏi, vì thuốc này điều-trị ở trong, khi uống vào thì làm lẫn với nước tiểu mà thành ra xanh và rửa rày những vật bẩn đã sinh ra bởi sự nóng buốt.

Khi mới bắt đầu có mủ mà dùng ngay thuốc *Santal Monal* thì hết đau đớn, bớt xanh, hễ buốt và không còn bệnh lên được nữa. Phải nên biết rằng vì sự nóng buốt thường hay sinh ra đau ngọc-hành, bàng quang, quả thận, và chuyển sang các cơ quan khác mà có thể sinh ra bệnh nặng được. Thực như vậy, cái sự nóng buốt ấy lại còn chuyển sang chân huyết, lẫn sang quả thận mà sau lại nhờn lên đến tâm can tỳ phế được nữa.

Vậy thì khi mới bắt đầu có mủ phải nên chữa ngay bằng thuốc *Santal Monal*, như thế mới có thể khỏi hẳn được, mà không hại gì đến sức khỏe cả, và mới có thể cạnh tranh với đời được.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-dào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền** và rất qui để trị các chứng bệnh như: **kém ăn ngủ, mỏi mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hiệu GIU-ICH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các màu đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2035

AI MÀ DÙNG THUỐC HƯƠN của ông Lương-y DEHAUT mà XỔ thì chẳng cần chi phải CỮ ĂN và an dưỡng trong phòng. Thuốc hươn này dễ uống lắm và đã mau xổ lại xổ rất êm thấm.

Bán tại Nhà ông Lương-y DEHAUT, 167, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

2050

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酩 補

G. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每晚台若啦每吞啦沒囉疆歐唉稍

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

Kính mát tròn, Gọng màu vàng,
Vành đồi-mồi, Giá bán hạ,
Đồng bày thôi (1$30)
Ở tỉnh xa, thêm ba hào
vào tiền cước:
0$30

Dùng đeo tết, trông rất đẹp!!

Hạng hộp kính (Alluminium)
Lu-mi-nôm. Giá sáu hào,
Xin mua mau, kẻo hết dịp.
Bán tại hiệu:
LY-SENG-BAO
42, Phố hàng Bồ, Hanoi 20

HÀNG MỚI VỀ

Enveloppes và chambres à air xe tay
Vải xanh lợp mui thật tốt khổ rộng 1m20 giá 2$20 một thước
Chục xe, vòng bánh, nan hoa, vân vân.
Các hiệu xe nên mua ngay được giá hạ

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
7, Boulevard Bobillot, Hanoi
2009

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Từ thứ năm mồng 3 tháng giêng tây cho đến 12

Bán chiêu khách

Những nước hoa, đồ rửa mặt, đồ bằng da, đồng-hồ, giầy bút, đồ ảnh, xe-đạp, các đồ tập thể-thao, súng, các đồ dùng trong nhà, đồ khâu, đồ sắt, các thứ hóa-chất, đồ điện, áo chemise, bít-tất

Ở' gian bán các thứ đồ ăn

Bán nhiều các thứ đồ ăn mới sang kỳ tầu vừa rồi và các thứ rượu

Bây giờ giá hạ cao, các qui-khách nên nhân mà mua

Xin lại xem các gian hàng của bản-hiệu

壽醫林桂張

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ! XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ, TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ *(tức là bệnh lòi tí) thực nhiều người mắc phải, chẳng những là đau đớn, như: cần đến khi đại-tiện xong rồi thì lưu-huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta làm, lại không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng có sự nguy hiểm.*

Khi sực chữa bệnh này đến dùng dao cắt, cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dụng tâm nghiên cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sốt, chỉ trong mấy hôm thôi những nốt mụn tự kỳ rụng rơi, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì giờ. Vậy ngại nào mắc phải bệnh này xin mời đến.

M. TCHUONG-QUAY-LAM
26, Phố hàng Buồm. — HANOI
Sẵn tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, vì chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.
Các ông xa đến xin hãy tiếp.
Thư từ xin trả lời ngay. 2094

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)